Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 25ης Ιουλίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Λιανική πώληση ηλεκτρικών σκουπών – Ενεργειακό σήμα – Οδηγία 2010/30/ΕΕ – Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 665/2013 – Ηλεκτρικές σκούπες – Απεικόνιση άλλων συμβόλων – Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές – Προστασία των καταναλωτών – Οδηγία 2005/29/ΕΚ – Άρθρο 7 – Απουσία διευκρινίσεως περί των συνθηκών υπό τις οποίες μετράται η ενεργειακή απόδοση – Παραπλανητική παράλειψη»

Στην υπόθεση C-632/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε ο voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen (πρόεδρος του εμποροδικείου της Αμβέρσας, Βέλγιο) με απόφαση της 6ης Ιουλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Δεκεμβρίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

Dyson Ltd,

Dyson BV

κατά

BSH Home Appliances NV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. Von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, A. Tizzano, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τετάρτου τμήματος, C. Vajda, K. Jürimäe και K. Λυκούργο (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Οκτωβρίου 2017,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Dyson BV και η Dyson Ltd, εκπροσωπούμενη από τους P. Maeyaert και C. Van Wichelen, advocaten,

– η BSH Home Appliances NV, εκπροσωπούμενη από τις V. Raus και L. Depypere, advocaten,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. Van Holm και τον P. Cottin,

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και M. Hellmann,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον F. Di Matteo, avvocato dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις A. Cleenewerck de Crayencour και K. Talabér-Ritz, καθώς και από τον E. Manhaeve,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κατ' εξουσιοδότηση εκδοθέντος κανονισμού (ΕΕ) 665/2013 της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2013, που συμπληρώνει την οδηγία 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την επισήμανση της κατανάλωσης ενέργειας από ηλεκτρικές σκούπες (ΕΕ 2013, L 192, σ. 1), καθώς και του άρθρου 7 της οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές») (ΕΕ 2005, L 149, σ. 22).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Dyson Ltd και της Dyson BV (στο εξής, από κοινού: Dyson) και, αφετέρου, της BSH Home Appliances NV (στο εξής: BSH) σχετικά με αθέμιτες εμπορικές πρακτικές προσαπτόμενες στη BSH επειδή αυτή, αφενός, παρέλειψε να δώσει πληροφορίες σχετικές με την ενεργειακή απόδοση των ηλεκτρικών σκουπών που εμπορεύεται και, αφετέρου, προσέθεσε, στη συσκευασία των ηλεκτρικών σκουπών τις οποίες εμπορεύεται, άλλες πληροφορίες πέραν εκείνων που υποχρεωτικά πρέπει να αναγράφονται στο ενεργειακό σήμα των ηλεκτρικών σκουπών, υπόδειγμα του οποίου περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013 (στο εξής: ενεργειακό σήμα).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2005/29

3 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2005/29 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[…]

δ) “εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές” (οι οποίες αναφέρονται στο εξής και ως “εμπορικές πρακτικές”): κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπος συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός εμπορευομένου, άμεσα συνδεόμενη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές·

[…]».

4 Το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Σε περίπτωση σύγκρουσης των διατάξεων της παρούσας οδηγίας με άλλους […] κανόνες [του δικαίου της Ένωσης] που ρυθμίζουν συγκεκριμένες πτυχές αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, οι τελευταίοι επικρατούν και εφαρμόζονται επί των πτυχών αυτών.»

5 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Παραπλανητικές παραλείψεις», είναι διατυπωμένο ως εξής:

«1. Μια εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική όταν, στο πραγματικό της πλαίσιο, λαμβανομένων υπόψη όλων των χαρακτηριστικών της και των περιστάσεων, καθώς και των περιορισμών του συγκεκριμένου μέσου επικοινωνίας, παραλείπει ουσιώδεις πληροφορίες που χρειάζεται ο μέσος καταναλωτής, ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο, για να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής, και ως εκ τούτου τον οδηγεί ή ενδέχεται να τον οδηγήσει να λάβει απόφαση συναλλαγής την οποία διαφορετικά δεν θα ελάμβανε.

2. Παραπλανητική παράλειψη τεκμαίρεται και όταν ο εμπορευόμενος αποκρύπτει ουσιώδεις πληροφορίες ή τις παρέχει κατά τρόπο ασαφή, ακατάληπτο, διφορούμενο ή εκτός χρόνου κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1, λαμβανομένων υπόψη των ζητημάτων που περιγράφονται στην εν λόγω παράγραφο, ή όταν δεν προσδιορίζει την εμπορική επιδίωξη της εμπορικής πρακτικής, εφόσον αυτή δεν είναι ήδη προφανής από το συγκεκριμένο πλαίσιο και όταν, και στις δύο περιπτώσεις, τούτο έχει ή ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα να λάβει ο μέσος καταναλωτής απόφαση για συναλλαγή την οποία, διαφορετικά, δεν θα είχε λάβει.

3. Όταν το μέσο που χρησιμοποιείται για την ανακοίνωση της εμπορικής πρακτικής επιβάλλει περιορισμούς [χώρου] ή χρόνου, οι περιορισμοί αυτοί καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει ο εμπορευόμενος για να καταστήσει την πληροφορία προσιτή στους καταναλωτές με άλλο τρόπο λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να καθοριστεί αν η πληροφορία έχει παραλειφθεί.

4. Στην περίπτωση της πρόσκλησης για αγορά, θεωρούνται ουσιώδεις οι ακόλουθες πληροφορίες, εάν δεν είναι ήδη προφανείς από το συγκεκριμένο πλαίσιο:

α) τα κύρια χαρακτηριστικά του προϊόντος, στον βαθμό που ενδείκνυνται σε σχέση με το [χρησιμοποιούμενο προς επικοινωνία] μέσο και το προϊόν·

β) η γεωγραφική διεύθυνση και η ταυτότητα του εμπορευομένου, όπως η εμπορική επωνυμία του και, όπου ενδείκνυται, η γεωγραφική διεύθυνση και η ταυτότητα του εμπορευομένου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί·

γ) η τιμή, συμπεριλαμβανομένων των φόρων, ή αν, λόγω της φύσεως του προϊόντος, η τιμή δεν μπορεί ευλόγως να καθοριστεί εκ των προτέρων, ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζεται η τιμή, και, όπου ενδείκνυται, όλες οι πρόσθετες επιβαρύνσεις αποστολής, παράδοσης ή ταχυδρομείου ή, όταν αυτές οι επιβαρύνσεις ευλόγως δεν μπορούν να υπολογιστούν εκ των προτέρων, το γεγονός ότι μπορεί να απαιτηθούν τέτοιες πρόσθετες επιβαρύνσεις·

δ) οι ρυθμίσεις για την πληρωμή, παράδοση, εκτέλεση και αντιμετώπιση παραπόνων, εφόσον αποκλίνουν από τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας·

ε) για προϊόντα και συναλλαγές όπου υφίσταται δικαίωμα υπαναχώρησης ή ακύρωσης, η ύπαρξη αυτού του δικαιώματος.

5. Οι απαιτήσεις παροχής πληροφοριών που θεσπίζονται από το […] δίκαιο [της Ένωσης], σχετικά με την εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης ή του μάρκετινγκ, των οποίων ενδεικτικός κατάλογος περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ, θεωρούνται ουσιώδεις.»

Η οδηγία 2010/30/ΕΕ

6 Η οδηγία 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας και λοιπών πόρων από τα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα μέσω της επισήμανσης και της παροχής ομοιόμορφων πληροφοριών σχετικά με αυτά (ΕΕ 2010, L 153, σ. 1), καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1369 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2017, σχετικά με τον καθορισμό ενός πλαισίου για την ενεργειακή σήμανση και για την κατάργηση της οδηγίας 2010/30/ΕΕ (ΕΕ 2017, L 198, σ. 1). Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, η οδηγία 2010/30 εξακολουθούσε να έχει εφαρμογή.

7 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5 και 8 της οδηγίας 2010/30 είχαν ως εξής:

«(5) Η παροχή επακριβών, εύστοχων και συγκρίσιμων πληροφοριακών στοιχείων για την ενεργειακή κατανάλωση των συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων θα πρέπει να επηρεάσει τις επιλογές των τελικών χρηστών υπέρ των προϊόντων που είναι λιγότερο ενεργειοβόρα ή που συνδέονται έμμεσα με την κατανάλωση λιγότερης ενέργειας ή άλλων βασικών πόρων και, κατά συνέπεια, να οδηγήσει τους κατασκευαστές να λάβουν μέτρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και άλλων βασικών πόρων από τα προϊόντα που παράγουν. Θα πρέπει επίσης να παροτρύνει, εμμέσως, την ορθολογική χρήση των προϊόντων αυτών με σκοπό τη συμβολή στην υλοποίηση του στόχου ενεργειακής απόδοσης 20 % της ΕΕ. Εφόσον δεν υπάρχουν αυτά τα πληροφοριακά στοιχεία, η λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς δεν θα επιτύχει, μόνη της, την προαγωγή της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας και άλλων βασικών πόρων όσον αφορά τα εν λόγω προϊόντα.

[…]

(8) Ο ρόλος της πληροφόρησης στη λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς είναι πρωταρχικός και, προς τούτο, επιβάλλεται να καθιερωθεί ομοιόμορφη ετικέτα για όλα τα προϊόντα του αυτού τύπου, να παρέχονται στους δυνητικούς αγοραστές τυποποιημένες συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με το ενεργειακό κόστος και την κατανάλωση άλλων βασικών πόρων από αυτά τα προϊόντα, καθώς και να ληφθούν μέτρα προκειμένου οι πληροφορίες αυτές να παρέχονται και στους δυνητικούς τελικούς χρήστες οι οποίοι δεν βλέπουν το προϊόν εκτεθειμένο και συνεπώς αδυνατούν να δουν την ετικέτα. Προκειμένου να είναι αποτελεσματική και επιτυχής, η ετικέτα πρέπει να αναγνωρίζεται εύκολα από τους τελικούς χρήστες και να είναι απλή και συνοπτική. Για τον σκοπό αυτό, η υπάρχουσα μορφή της ετικέτας θα πρέπει να επιλεγεί ως η βάση για την ενημέρωση των τελικών χρηστών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση των προϊόντων. Οι μετρήσεις όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας και τα υπόλοιπα δεδομένα που αφορούν τα προϊόντα θα πρέπει να διενεργούνται σύμφωνα προς εναρμονισμένα πρότυπα και μεθόδους.»

8 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής όριζε τα ακόλουθα:

«Με την παρούσα οδηγία θεσπίζεται πλαίσιο για την εναρμόνιση των εθνικών μέτρων παροχής πληροφοριών στους τελικούς χρήστες, ιδίως μέσω της επισήμανσης και της παροχής ομοιόμορφων πληροφοριών σχετικά με το προϊόν, όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας και κατά περίπτωση άλλων βασικών πόρων κατά τη χρήση, και συμπληρωματικών πληροφοριών για συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα έτσι ώστε οι τελικοί χρήστες να μπορούν να επιλέγουν αποδοτικότερα προϊόντα.»

9 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας ήταν διατυπωμένο ως ακολούθως:

«Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι:

[...]

β) όσον αφορά τα προϊόντα που εμπίπτουν στην παρούσα οδηγία, απαγορεύεται η επίθεση ετικετών, σημάτων, συμβόλων ή επιγραφών που δεν είναι σύμφωνα προς τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας και των αντίστοιχων κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, εφόσον η τοποθέτησή τους ενδέχεται να παραπλανήσει ή να οδηγήσει σε σύγχυση τους τελικούς χρήστες όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας ή, κατά περίπτωση, άλλων βασικών πόρων κατά τη χρήση·

[...]».

10 Κατά το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι:

α) οι πληροφορίες για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, άλλων μορφών ενέργειας και, ανάλογα με την περίπτωση, άλλων βασικών πόρων κατά τη χρήση, καθώς και οι συμπληρωματικές πληροφορίες, παρέχονται στους τελικούς χρήστες σύμφωνα με τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που εκδίδονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας, μέσω δελτίου και ετικέτας σχετικών με τα προϊόντα τα οποία προσφέρονται προς πώληση, μίσθωση, μίσθωση-αγορά ή εκτίθενται προοριζόμενα για τελικούς χρήστες, άμεσα ή έμμεσα, με οποιοδήποτε μέσο τηλεπώλησης, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου·

[...]».

11 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2010/30 είχε ως εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι:

α) οι προμηθευτές που διαθέτουν στην αγορά ή θέτουν σε λειτουργία προϊόντα τα οποία διέπονται από κατ' εξουσιοδότηση πράξη παρέχουν ετικέτα και δελτίο σύμφωνα με την παρούσα οδηγία και την κατ' εξουσιοδότηση πράξη·

[...]».

12 Το άρθρο 10 της οδηγίας αυτής είχε ως ακολούθως:

«1. Η Επιτροπή θεσπίζει λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με την ετικέτα και το δελτίο μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων σύμφωνα με τα άρθρα 11, 12 και 13, σχετικά με κάθε είδος προϊόντος σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

[...]

Οι διατάξεις των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που αφορούν τις πληροφορίες οι οποίες περιέχονται στην ετικέτα και στο δελτίο σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας και άλλων βασικών πόρων κατά τη χρήση, παρέχουν στους τελικούς χρήστες τη δυνατότητα να αποφασίζουν για τις αγορές τους μετά λόγου γνώσεως και στις αρχές παρακολούθησης της αγοράς τη δυνατότητα να επαληθεύουν εάν τα προϊόντα συμμορφώνονται με τις παρεχόμενες πληροφορίες.

[…]

4. Στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις διευκρινίζονται ιδίως:

[…]

δ) το σχέδιο και το περιεχόμενο της ετικέτας που αναφέρεται στο άρθρο 4, τα οποία παρουσιάζουν όσο το δυνατόν πιο ομοιόμορφα χαρακτηριστικά στον σχεδιασμό τους για τις διάφορες κατηγορίες προϊόντων και σε όλες τις περιπτώσεις είναι σαφώς ορατά και ευανάγνωστα. Το σχήμα της ετικέτας επιλέγει ως βάση την ταξινόμηση που χρησιμοποιεί τα στοιχεία A έως G· οι βαθμίδες της ταξινόμησης αντιστοιχούν σε σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας και δαπανών από την άποψη του τελικού καταναλωτή.

[…]

στ) το συγκεκριμένο περιεχόμενο της ετικέτας για τις διαφημίσεις, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της ενεργειακής κατηγορίας και άλλων συναφών επιπέδων επιδόσεων του δεδομένου προϊόντος, ευανάγνωστα και ευδιάκριτα·

[…]».

Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013

13 Η αιτιολογική σκέψη 5 του κατ' εξουσιοδότηση εκδοθέντος κανονισμού 665/2013 έχει ως εξής:

«Με τον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να καθοριστεί ενιαίο σχέδιο και περιεχόμενο για την ετικέτα των ηλεκτρικών σκουπών».

14 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός καθορίζει απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού για τη διάθεση στην αγορά ηλεκτρικών σκουπών που τροφοδοτούνται από το ηλεκτρικό δίκτυο, συμπεριλαμβανομένων υβριδικών ηλεκτρικών σκουπών.»

15 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Από την 1η Σεπτεμβρίου 2014 οι προμηθευτές μεριμνούν ώστε:

α) κάθε ηλεκτρική σκούπα να φέρει τυπωμένη ετικέτα με τη μορφή και τις πληροφορίες που ορίζονται στο παράρτημα II·

[…]».

16 Το άρθρο 4 του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα ακόλουθα:

«Από την 1η Σεπτεμβρίου 2014, οι έμποροι μεριμνούν ώστε:

α) κάθε μοντέλο που εκτίθεται σε σημείο πώλησης [να] φέρει την ετικέτα που ορίζεται στο άρθρο 3 τοποθετημένη στο εξωτερικό της συσκευής ή κρεμασμένη στη συσκευή, με τρόπο ώστε να είναι ευδιάκριτη·

[…]».

17 Κατά το παράρτημα Ι του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013, η τάξη ενεργειακής αποδόσεως μιας ηλεκτρικής σκούπας καθορίζεται σε συνάρτηση με την ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενεργείας, την τάξη επιδόσεων καθαρισμού σε συνάρτηση με το ποσοστό συλλεγόμενης σκόνης και την τάξη επανεκπομπής σκόνης.

18 Το παράρτημα ΙΙ του κανονισμού αυτού καθορίζει το σχέδιο της ετικέτας του ενεργειακού σήματος και απαριθμεί τις πληροφορίες που πρέπει να περιέχει το σήμα αυτό, ιδίως την τάξη ενεργειακής αποδόσεως του οικείου μοντέλου ηλεκτρικής σκούπας, την τάξη επιδόσεων καθαρισμού και την τάξη επανεκπομπής σκόνης. Ακόμη, ορίζει ειδικότερα ότι το σχέδιο της ετικέτας (του ενεργειακού σήματος) πρέπει να είναι σύμφωνο προς τα σημεία 3.1, 3.2 ή 3.3 του ως άνω παραρτήματος, αναλόγως του αν πρόκειται για ηλεκτρική σκούπα γενικής χρήσεως, για σκληρό δάπεδο ή για χαλιά, και ότι, κατά παρέκκλιση, όταν έχει δοθεί σε συγκεκριμένο μοντέλο το οικολογικό σήμα που προβλέπεται από τον κανονισμό (ΕΚ) 66/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με το οικολογικό σήμα της [Ευρωπαϊκής Ένωσης] (ΕΕ 2010, L 27, σ. 1) (στο εξής: οικολογικό σήμα της Ένωσης), μπορεί να προστεθεί αντίγραφο του εν λόγω σήματος.

Το βελγικό δίκαιο

19 Κατά το άρθρο VI.99, παράγραφος 1, του code de droit économique (κώδικα οικονομικού δικαίου) (*Moniteur belge* της 29ης Μαρτίου 2013, σ. 19975), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 21ης Δεκεμβρίου 2013 (*Moniteur belge* της 30ής Δεκεμβρίου 2013, σ. 103506), που μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/29, εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική όταν, στο πραγματικό της πλαίσιο, λαμβανομένων υπόψη όλων των χαρακτηριστικών της και των περιστάσεων, καθώς και των περιορισμών του συγκεκριμένου μέσου επικοινωνίας, παραλείπει ουσιώδη πληροφορία που ο μέσος καταναλωτής χρειάζεται, ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο, για να λάβει με γνώση των πραγμάτων απόφαση συναλλαγής, και ως εκ τούτου τον οδηγεί ή δύναται να τον οδηγήσει να λάβει απόφαση αγοράς την οποία διαφορετικά δεν θα ελάμβανε.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

20 Η Dyson και η BSH διαθέτουν αμφότερες στην αγορά ηλεκτρικές σκούπες οι οποίες, κατά τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013, πρέπει να φέρουν ενεργειακό σήμα όταν προσφέρονται προς πώληση. Το εν λόγω σήμα απεικονίζει τα αποτελέσματα δοκιμών που πραγματοποιούνται με κενή σακούλα σκόνης. Η Dyson προσάπτει στην BSH, ιδίως, ότι παραπλανά τον καταναλωτή και ότι ακολουθεί αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Στο πλαίσιο αυτό, η Dyson άσκησε αγωγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen (προέδρου του εμποροδικείου της Αμβέρσας, Βέλγιο).

21 Το αιτούν δικαστήριο απορρίπτει, αρχικά, το επιχείρημα της Dyson ότι η εμπορική πρακτική της BSH είναι αθέμιτη λόγω της μνείας της ενεργειακής τάξεως Α στα ενεργειακά σήματα των ηλεκτρικών σκουπών που αυτή εμπορεύεται. Ειδικότερα, η εν λόγω κατάταξη είναι αυτή η οποία προκύπτει από

τις δοκιμές που πραγματοποιούνται με κενή σακούλα σκόνης, η δοκιμή δε αυτή είναι, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου η μόνη που παρέχει τη δυνατότητα εκτιμήσεως της ετήσιας καταναλώσεως ενέργειας των ηλεκτρικών σκουπών.

22 Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει, ωστόσο, στη συνέχεια, ότι η Dyson έχει λόγους να διατείνεται ότι οι δοκιμές που πραγματοποιούνται με κενό δοχείο σκόνης δεν αντιστοιχούν στη συνήθη χρήση της ηλεκτρικής σκούπας και ότι οι εν λόγω δοκιμές δεν παρέχουν τη δυνατότητα συγκρίσεως των συσκευών όταν αυτές λειτουργούν βάσει διαφορετικής αρχής, ήτοι, συγκρίσεως μεταξύ, αφενός, των ηλεκτρικών σκουπών οι οποίες, όπως οι διατιθέμενες στην αγορά από την BSH, διαθέτουν σακούλα σκόνης της οποίας οι πόροι φράσσονται σταδιακά με τη χρήση της, υποχρεώνοντας τον κινητήρα να αναπτύξει μεγαλύτερη ισχύ, και, αφετέρου, των ηλεκτρικών σκουπών με το σήμα Dyson, οι οποίες δεν διαθέτουν τέτοια σακούλα και των οποίων η χρήση δεν επηρεάζει την ισχύ που πρέπει να αναπτύξει ο κινητήρας. Επομένως, υποστηρίζει ότι ανακύπτει το ζήτημα αν η BSH παραπλανά τον καταναλωτή παραλείποντας να διευκρινίσει τη μέθοδο των σχετικών δοκιμών.

23 Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει, συναφώς, ότι η BSH απλώς συμμορφώνεται προς τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013. Ο κανονισμός αυτός ρυθμίζει κατά τρόπο πολύ συγκεκριμένο την πτυχή του ενεργειακού σήματος και τις ενδείξεις που πρέπει να αναγράφονται σε αυτό, οπότε η BSH δεσμεύεται από όσα ορίζονται σχετικά με το εν λόγω μέσο επικοινωνίας για να προσδιορίσει την πληροφορία που δίδει στους καταναλωτές. Λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 3, της οδηγίας 2005/29, το ως άνω δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να εξετάσει αν η BSH είχε κάποια ελευθερία σχετικά με τις πληροφορίες που αποφασίζει να αναγράφει στις συσκευές που εμπορεύεται όσον αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση.

24 Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ακόμη ότι, επιπλέον του ενεργειακού σήματος, το οποίο επιβάλλεται από τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013, η BSH προσθέτει στις ηλεκτρικές σκούπες και άλλα σύμβολα, ήτοι μια πράσινη ετικέτα με τη μνεία «Energy A», η οποία περιέχει την ένδειξη ότι η ηλεκτρική σκούπα κατατάσσεται γενικά στην τάξη Α όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, μια πορτοκαλί ετικέτα με την ένδειξη «AAAA Best rated: A in all classes», η οποία περιέχει την ένδειξη ότι η ηλεκτρική σκούπα κατατάσσεται στην τάξη Α όσον αφορά την επίδοση καθαρισμού, τόσο σε χαλί όσο και σε σκληρό δάπεδο, σε ενεργειακή απόδοση και σε επανεκπομπή σκόνης, καθώς και μια μαύρη ετικέτα που απεικονίζει ένα χαλί και φέρει την ένδειξη «class A Performance», που σημαίνει ότι η ηλεκτρική σκούπα κατατάσσεται στην τάξη Α όσον αφορά το ποσοστό συλλεγόμενης σκόνης από χαλί.

25 Το δικαστήριο αυτό τονίζει ότι η BSH παρέχει με τον τρόπο αυτόν πληροφορίες οι οποίες δίδονται στο σύνολό τους μέσω του ενεργειακού σήματος και διερωτάται επί του αν ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013 επιτρέπει μια τέτοια πρακτική.

26 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen (πρόεδρος του εμποροδικείου της Αμβέρσας) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί η αυστηρή τήρηση του [κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013] (χωρίς τη συμπλήρωση της, κατά το παράρτημά του ΙΙ, ετικέτας [του ενεργειακού σήματος] με πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες δοκιμής που οδήγησαν στην κατάταξη σε τάξη ενεργειακής αποδόσεως σύμφωνα με το παράρτημα Ι [του εν λόγω κανονισμού]) να θεωρηθεί ως παραπλανητική παράλειψη κατά την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας [2005/29];

2) Αντίκειται στον [κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013] η συμπλήρωση της ετικέτας [του ενεργειακού σήματος] με άλλα σύμβολα τα οποία παρέχουν τις ίδιες πληροφορίες;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

27 Με το πρώτο του ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 7 της οδηγίας 2005/29 έχει την έννοια ότι συνιστά «παραπλανητική παράλειψη», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, το γεγονός ότι δεν παρέχονται στον καταναλωτή πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες των δοκιμών βάσει των οποίων πραγματοποιείται η ενεργειακή κατάταξη που εμφαίνεται στο ενεργειακό σήμα.

28 Πρέπει να υπομνησθεί, προκαταρκτικώς, ότι η οδηγία 2005/29 αποσκοπεί στη θέσπιση ενιαίων κανόνων σχετικών με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων έναντι των καταναλωτών, για να συμβάλει στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας των τελευταίων (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2016, Canal Digital Danmark, C-611/14, EU:C:2016:800, σκέψη 25).

29 Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι το ενεργειακό σήμα παραθέτει μόνον τις πληροφορίες τις οποίες επιτάσσει ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013, χωρίς να διευκρινίζονται ειδικότερα οι συνθήκες υπό τις οποίες μετρήθηκε η ενεργειακή απόδοση της ηλεκτρικής σκούπας, συνιστά «εμπορική πρακτική», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/29.

30 Πράγματι, η έννοια των «εμπορικών πρακτικών» ορίζεται με μια ιδιαιτέρως ευρεία διατύπωση, οι δε πρακτικές τις οποίες καλύπτει η έννοια αυτή πρέπει να είναι, αφενός, εμπορικής φύσεως, ήτοι να προέρχονται από επαγγελματίες, και, αφετέρου, να συνδέονται άμεσα με την προώθηση, την πώληση ή την προμήθεια του προϊόντος τους σε καταναλωτές (βλ., συναφώς, απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, RLvS, C-391/12, EU:C:2013:669, σκέψη 37).

31 Η ανακοίνωση, όμως, πληροφοριών σχετικών με την ενεργειακή απόδοση προϊόντος που διατίθεται προς λιανική πώληση ή η μη ανακοίνωση τέτοιων πληροφοριών, όταν αυτές προέρχονται από επαγγελματία, συνιστά εμπορική πρακτική που έχει άμεση σχέση με την πώληση του εν λόγω προϊόντος στους καταναλωτές. Συναφώς, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 77 των προτάσεών του, είναι αδιάφορο αν οι επίμαχες πληροφορίες δεν είναι προς το συμφέρον του εμπορευομένου ή αν αυτός παρέχει τις εν λόγω πληροφορίες προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013.

32 Όσον αφορά, πρώτον, την απουσία πληροφοριών στο ενεργειακό σήμα, σχετικών με τις συνθήκες των δοκιμών, πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29 προβλέπει ότι, σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ των διατάξεων της οδηγίας αυτής και άλλων κανόνων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν συγκεκριμένες πτυχές των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, οι άλλοι αυτοί κανόνες υπερέχουν και έχουν εφαρμογή επί των εν λόγω ειδικών πτυχών.

33 Εν προκειμένω, η οδηγία 2010/30 και ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013 είναι κανόνες του δικαίου της Ένωσης που διέπουν συγκεκριμένες πτυχές των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29. Πράγματι, έστω και αν προκύπτει, ειδικότερα, από τις αιτιολογικές σκέψεις 5 και 8 της οδηγίας 2010/30 ότι ο σκοπός τους είναι η προστασία του περιβάλλοντος, εντούτοις, ο σκοπός της παροχής ακριβούς, κρίσιμης και συγκρίσιμης πληροφορίας σχετικά με την ειδική ενεργειακή κατανάλωση των προϊόντων που συνδέονται με την ενέργεια μέσω ομοιόμορφου ενεργειακού σήματος το οποίο πρέπει να τίθεται από τον εμπορευόμενο στο προϊόν που προσφέρεται προς λιανική πώληση συμβάλλει στην προστασία του καταναλωτή.

34 Επομένως, όταν υφίσταται σύγκρουση μεταξύ του άρθρου 7 της οδηγίας 2005/29, αφενός, και των διατάξεων της οδηγίας 2010/30, καθώς και του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013, αφετέρου, υπερέχουν οι τελευταίες αυτές διατάξεις και πρέπει να εφαρμόζονται, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29.

35 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η οδηγία 2010/30 και ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013 έχουν την έννοια ότι καμία πληροφορία σχετικά με τις συνθήκες υπό τις οποίες μετρήθηκε η ενεργειακή απόδοση των ηλεκτρικών σκουπών δεν μπορεί να προστίθεται στο ενεργειακό σήμα.

36 Πράγματι, στην αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2010/30 διευκρινίζεται ότι επιβάλλεται να καθιερωθεί μια ομοιόμορφη ετικέτα για όλα τα προϊόντα του ίδιου τύπου. Η ως άνω ομοιομορφία επιτυγχάνεται με το άρθρο 1, παράγραφος 1, το άρθρο 4 και το άρθρο 10, παράγραφος 4, στοιχεία δ' και ζ', της εν λόγω οδηγίας, κατά τα οποία η τελευταία αυτή οδηγία θεσπίζει ένα γενικό πλαίσιο για την εναρμόνιση των εθνικών μέτρων όσον αφορά, ιδίως, την πληροφόρηση των τελικών χρηστών σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας μέσω σχετικής επισημάνσεως και της παροχής ομοιόμορφων πληροφοριών, επιβάλλει δε στα κράτη μέλη να παρέχουν πληροφορίες για την κατανάλωση της ηλεκτρικής ενέργειας κατά τη χρήση της συσκευής μέσω μιας ετικέτας της οποίας το σχέδιο και το συγκεκριμένο περιεχόμενο πρέπει να προσδιορίζονται με κατ' εξουσιοδότηση πράξη, ήτοι, όσον αφορά τις ηλεκτρικές σκούπες, με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013.

37 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 8 και από το άρθρο 10 της οδηγίας 2010/30, το ομοιόμορφο σχέδιο και οι ομοιόμορφες ενδείξεις που περιλαμβάνονται στο ενεργειακό σήμα, όπως και ο απλός και συνοπτικός χαρακτήρας τους, αποσκοπούν να καταστήσουν περισσότερο ευανάγνωστες και συγκρίσιμες τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε αυτό, προς όφελος του τελικού χρήστη.

38 Εξάλλου, από την αιτιολογική σκέψη 5 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013 απορρέει ότι αυτός πρέπει να προσδιορίσει ένα ομοιόμορφο σχέδιο και ένα ομοιόμορφο περιεχόμενο για την ετικέτα που πρέπει να τίθεται στις ηλεκτρικές σκούπες.

39 Ακριβώς στο παράρτημα ΙΙ του εν λόγω κανονισμού καθορίζονται το σχέδιο και το περιεχόμενο της ετικέτας αυτής. Το ως άνω παράρτημα προβλέπει, επιπλέον, ότι, κατά παρέκκλιση από το σχέδιο του ενεργειακού σήματος το οποίο το παράρτημα αυτό προσδιορίζει συγκεκριμένα, στην εν λόγω ετικέτα μπορεί να προστίθεται μόνον ένα αντίγραφο του οικολογικού σήματος της Ένωσης, όταν το οικείο μοντέλο ηλεκτρικής σκούπας έχει λάβει ένα τέτοιο σήμα.

40 Επομένως, ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013, ερμηνευόμενος με γνώμονα την οδηγία 2010/30, αντιτίθεται στην προσθήκη στο ενεργειακό σήμα άλλων ενδείξεων πέραν, ενδεχομένως, του οικολογικού σήματος της Ένωσης.

41 Από την ως άνω απαγόρευση απορρέει ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29, το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής δεν έχει εφαρμογή όσον αφορά την απουσία πληροφοριών, στο ενεργειακό σήμα, σχετικών με τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι δοκιμές της ενεργειακής αποδόσεως των ηλεκτρικών σκουπών.

42 Όσον αφορά, δεύτερον, την απουσία, σε άλλα σημεία πέραν του ενεργειακού σήματος, πληροφοριών σχετικών με τις συνθήκες των σχετικών δοκιμών, πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/29, μια εμπορική πρακτική λογίζεται παραπλανητική σε περίπτωση που, εξεταζόμενη εντός του πραγματικού της πλαισίου και λαμβανομένων υπόψη όλων των χαρακτηριστικών και των περιστάσεων, καθώς και των ιδιαίτερων περιορισμών του χρησιμοποιούμενου μέσου επικοινωνίας, παραλείπει μια ουσιώδη πληροφορία την οποία χρειάζεται ο μέσος καταναλωτής, σε συνάρτηση με την όλη κατάσταση, για να λάβει απόφαση αγοράς γνωρίζοντας τα αναγκαία στοιχεία και, κατά συνέπεια, τον οδηγεί ή μπορεί να τον οδηγήσει να λάβει απόφαση αγοράς την οποία διαφορετικά δεν θα ελάμβανε. Όπως προκύπτει, περαιτέρω, από την

παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου, οι προβλεπόμενες από το δίκαιο της Ένωσης πληροφορίες που αφορούν την εμπορική επικοινωνία, περιλαμβανομένης της διαφημίσεως και του μάρκετινγκ, θεωρούνται ουσιώδεις.

43 Εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μετρήθηκε η ενεργειακή απόδοση του σχετικού μοντέλου ηλεκτρικής σκούπας δεν μπορούν να θεωρούνται ως ουσιώδης πληροφορία για τον μέσο καταναλωτή.

44 Πράγματι, η οδηγία 2010/30 επέβαλε τη χρησιμοποίηση ομοιόμορφου ενεργειακού σήματος προς ενημέρωση των τελικών χρηστών σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας ορισμένων προϊόντων κατά τη χρήση τους, ο δε κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013 προέβλεψε εξαντλητικό κατάλογο πληροφοριών, σχετικών με την κατανάλωση ενέργειας των ηλεκτρικών σκουπών κατά τη χρήση τους, οι οποίες πρέπει να περιέρχονται σε γνώση των καταναλωτών μέσω του ως άνω ενεργειακού σήματος, χωρίς να επιβάλλει να μνημονεύονται σε αυτό οι συνθήκες υπό τις οποίες μετρήθηκε η ενεργειακή απόδοση των ηλεκτρικών σκουπών. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι από τον συνδυασμό της οδηγίας 2010/30 και του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013 απορρέει ότι μια τέτοια πληροφορία δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ουσιώδης για τον μέσο καταναλωτή.

45 Επομένως, η απουσία μνείας των συνθηκών υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι δοκιμές της ενεργειακής αποδόσεως μιας ηλεκτρικής σκούπας δεν είναι ικανές να συνιστούν παραπλανητική παράλειψη κατά την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας 2005/29.

46 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7 της οδηγίας 2005/29 έχει την έννοια ότι δεν αποτελεί «παραπλανητική παράλειψη», κατά τα οριζόμενα στη διάταξη αυτή, το γεγονός ότι δεν παρέχονται στον καταναλωτή πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες πραγματοποιήσεως των δοκιμών βάσει των οποίων προσδιορίστηκε η ενεργειακή κατάταξη που εμφαίνεται στο ενεργειακό σήμα προϊόντος.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

47 Πρέπει να σημειωθεί, εισαγωγικώς, ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια την οποία προβλέπει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, να δώσει στο αιτούν δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί και ότι, υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, το ερώτημα που του υποβάλλεται (βλ., ιδίως, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Ucar και Kilic, C-508/15 και C-509/15, EU:C:2016:986, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013, ο οποίος επιβάλλει να τίθεται ενεργειακό σήμα σε κάθε ηλεκτρική σκούπα που διατίθεται στη λιανική, πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα τις διατάξεις της οδηγίας 2010/30 στην οποία αυτός στηρίζεται. Επομένως, το δεύτερο ερώτημα, που αφορά τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013, πρέπει να αναδιατυπωθεί κατά τρόπον ώστε να αφορά και την οδηγία 2010/30.

49 Εξάλλου, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι, εν προκειμένω, η BSH προσέθεσε, στη συσκευασία των ηλεκτρικών σκουπών που εμπορεύεται, δίπλα στο ενεργειακό σήμα, διάφορες άλλες ετικέτες ή σύμβολα που δεν προβλέπονται από τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013, ήτοι, ιδίως, μια πράσινη ετικέτα με την ένδειξη «Energy A», μια πορτοκαλί ετικέτα με την ένδειξη «AAAA Best rated: A in all classes» και μια μαύρη ετικέτα που απεικονίζει ένα χαλί με τη μνεία «Class A Performance».

50 Έτσι, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013, ερμηνευόμενος με γνώμονα την οδηγία 2010/30, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην προσθήκη, σε άλλα σημεία πέραν του ενεργειακού σήματος, άλλων ετικετών ή συμβόλων που υπενθυμίζουν τις πληροφορίες οι οποίες μνημονεύονται στο εν λόγω ενεργειακό σήμα.

51 Πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2010/30 προβλέπει ότι απαγορεύεται η τοποθέτηση, ιδίως, ετικετών ή συμβόλων σε άλλα σημεία πέραν του ενεργειακού σήματος, πρώτον, αν οι ως άνω ετικέτες ή σύμβολα δεν ικανοποιούν τις απαιτήσεις της εν λόγω οδηγίας ή των κατ' εξουσιοδότηση εκδιδόμενων πράξεων, δηλαδή, εν προκειμένω, του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013, και, δεύτερον, αν η ως άνω τοποθέτηση ενδέχεται να παραπλανήσει τον τελικό χρήστη ή να τον οδηγήσει σε σύγχυση όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας ή, ενδεχομένως, άλλων βασικών πόρων κατά τη χρήση της ηλεκτρικής συσκευής. Ως εκ τούτου, το ως άνω άρθρο εξαρτά μια τέτοια απαγόρευση από την εξακρίβωση της συνδρομής της διττής αυτής προϋποθέσεως.

52 Εν προκειμένω, όμως, οι ετικέτες ή τα σύμβολα που θέτει η BSH στη συσκευασία των ηλεκτρικών σκουπών που εμπορεύεται δεν προβλέπονται από τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 665/2013, οπότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του εν λόγω κανονισμού. Επομένως, η προσθήκη τους απαγορεύεται αν ενδέχεται να παραπλανήσουν ή να δημιουργήσουν σύγχυση στον τελικό καταναλωτή όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας της ηλεκτρικής σκούπας κατά τη χρήση της.

53 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προσδιορίσει, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των κρίσιμων στοιχείων, αν η προσθήκη ετικετών ή συμβόλων που χρησιμοποιεί η BSH συνεπάγεται ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

54 Πάντως, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, καίτοι εναπόκειται τελικώς στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο, καλούμενο να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμες απαντήσεις, είναι εντούτοις αρμόδιο να παράσχει, με βάση τη δικογραφία της κύριας δίκης και τις παρατηρήσεις που του υποβλήθηκαν, τα στοιχεία που θα δώσουν τη δυνατότητα στο αιτούν δικαστήριο να εκδώσει την απόφασή του (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2014, I, C-255/13, EU:C:2014:1291, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

55 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ειδικότερα ότι από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2010/30 προκύπτει ότι το ως άνω δικαστήριο πρέπει να εφαρμόσει αυστηρά το κριτήριο περί του οποίου γίνεται λόγος στη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως, που αποσκοπεί στην προστασία του τελικού καταναλωτή από κάθε ενδεχόμενο πλάνης ή συγχύσεως σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας κατά τη χρήση της επίμαχης ηλεκτρικής συσκευής. Η αυστηρή εφαρμογή του εν λόγω κριτηρίου επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της προστασίας του περιβάλλοντος τον οποίο επιδιώκει η ως άνω οδηγία, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως.

56 Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι, στο πλαίσιο της οδηγίας 2005/29, το κριτήριο εκτιμήσεως που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό της παραπλανητικής εμπορικής πρακτικής είναι αυτό του μέσου καταναλωτή που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών κοινωνικών, πολιτιστικών και γλωσσικών παραγόντων (αποφάσεις της 12ης Μαΐου 2011, Ving Sverige, C-122/10, EU:C:2011:299, σκέψη 22, και της 26ης Οκτωβρίου 2016, Canal Digital Danmark, C-611/14, EU:C:2016:800, σκέψη 39). Η συνάφεια των ως άνω ζητημάτων δικαιολογεί να ακολουθείται το ίδιο κριτήριο εκτιμήσεως και όταν εκτιμάται το ενδεχόμενο πλάνης ή συγχύσεως περί του οποίου γίνεται λόγος στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2010/30.

57 Συναφώς, απλώς και μόνον η περίσταση ότι οι ετικέτες ή τα σύμβολα που θέτει η BSH παραπέμπουν σε πληροφορίες που ήδη περιλαμβάνονται στο ενεργειακό σήμα δεν αρκεί για να αποκλείσει ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Πράγματι, πρέπει να σημειωθεί, αφενός, ότι τα σύμβολα που χρησιμοποιεί η BSH δεν είναι από οπτικής απόψεως απολύτως όμοια προς εκείνα που χρησιμοποιούνται στο ενεργειακό σήμα και, αφετέρου, ότι ορισμένες ετικέτες ή σύμβολα που χρησιμοποιεί η BSH επαναλαμβάνουν την ίδια πληροφορία, χρησιμοποιώντας παράλληλα διαφορετικό σχέδιο για κάθε ετικέτα, πράγμα το οποίο μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση ότι πρόκειται, κάθε φορά, για διαφορετική πληροφορία.

58 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013, ερμηνευόμενος με γνώμονα το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2010/30, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην προσθήκη, σε άλλα σημεία πέραν του ενεργειακού σήματος, ετικετών ή συμβόλων που υπενθυμίζουν τις πληροφορίες οι οποίες μνημονεύονται στο εν λόγω ενεργειακό σήμα, αν η προσθήκη αυτή ενδέχεται να παραπλανήσει τον τελικό χρήστη ή να του προκαλέσει σύγχυση όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας κατά τη χρήση της επίμαχης ηλεκτρικής σκούπας που πωλείται στη λιανική, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των κρίσιμων στοιχείων και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τα σήματα αυτά ο μέσος τελικός χρήστης που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, σε συνάρτηση με τους υφιστάμενους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και γλωσσικούς παράγοντες.

Επί των δικαστικών εξόδων

59 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 7 της οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, έχει την έννοια ότι δεν αποτελεί «παραπλανητική παράλειψη», κατά τα οριζόμενα στη διάταξη αυτή, το γεγονός ότι δεν παρέχονται στον καταναλωτή πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες πραγματοποιήσεως των δοκιμών βάσει των οποίων προσδιορίστηκε η ενεργειακή κατάταξη που εμφαίνεται στο ενεργειακό σήμα των ηλεκτρικών σκουπών, υπόδειγμα του οποίου περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 665/2013 της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2013, που συμπληρώνει την οδηγία 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την επισήμανση της κατανάλωσης ενέργειας από ηλεκτρικές σκούπες.**

2) **Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 665/2013, ερμηνευόμενος με γνώμονα το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας και λοιπών πόρων από τα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα μέσω της επισήμανσης και της παροχής ομοιόμορφων πληροφοριών σχετικά με αυτά, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην προσθήκη, σε άλλα σημεία πέραν του ενεργειακού σήματος των ηλεκτρικών σκουπών, υπόδειγμα του οποίου περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 665/2013, ετικετών ή συμβόλων που υπενθυμίζουν τις πληροφορίες οι οποίες μνημονεύονται στο εν λόγω ενεργειακό σήμα, αν η προσθήκη αυτή ενδέχεται να παραπλανήσει τον τελικό χρήστη ή να του προκαλέσει σύγχυση όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας κατά τη χρήση της**

επίμαχης ηλεκτρικής σκούπας που πωλείται στη λιανική, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των κρίσιμων στοιχείων και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τα σήματα αυτά ο μέσος τελικός χρήστης που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, σε συνάρτηση με τους υφιστάμενους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και γλωσσικούς παράγοντες.

(υπογραφές)